

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΛΟΙΜΩΞΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ COVID-19 ΑΠΟ ΝΕΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΚΟΡΩΝΟΪΟΥ SARS-CoV-2

Οδηγίες που αφορούν λεωφορεία, σταθμούς λεωφορείων και χερσαίες διαβάσεις

Ο ιός SARS-CoV-2 ανιχνεύθηκε πρώτη φορά το Δεκέμβριο του 2019 στην περιοχή Γιουχάν της Κίνας και έκτοτε έως σήμερα έχει διασπαρεί σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο. Αποτελεί ένα νέο στέλεχος κορωνοϊού, που μέχρι τότε δεν είχε απομονωθεί στον άνθρωπο, και η λοίμωξη αναπνευστικού που προκαλεί ονομάστηκε COVID-19.

Ποιος είναι ο τρόπος μετάδοσης;

Ο ιός μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο κυρίως μέσω του αναπνευστικού με σταγονίδια από το φτέρνισμα, το βήχα ή την ομιλία. Επίσης, μπορεί να μεταδοθεί μέσω επαφής με επιφάνειες πρόσφατα μολυσμένες με σταγονίδια, αν δεν τηρούνται τα μέτρα υγιεινής των χεριών.

Πότε μια περίπτωση της νόσου θεωρείται περισσότερο μεταδοτική;

Ένα περιστατικό θεωρείται περισσότερο μεταδοτικό όταν εμφανίζει συμπτώματα, αλλά δυνητικά θα μπορούσε να μεταδίδει τη λοίμωξη και 1-4 ημέρες πριν την εκδήλωση συμπτωμάτων. Η κύρια μετάδοση συμβαίνει κατά την συμπτωματική φάση.

Ποια είναι τα συμπτώματα της COVID-19 λοίμωξης;

Τα κύρια συμπτώματα της νόσου περιλαμβάνουν τα κατωτέρω: Πυρετός, ξηρός βήχας και καταβολή. Μερικοί εμφανίζουν πονόλαιμο, αρθραλγίες / μυαλγίες και ρινική συμφόρηση. Τα συμπτώματα είναι συνήθως ήπια και περίπου το 80% των ασθενών αναρρώνουν χωρίς ανάγκη ειδικής θεραπείας.

Ποιοι ασθενείς κινδυνεύουν περισσότερο να εμφανίσουν σοβαρή νόσο;

Μερικοί ασθενείς εμφανίζουν δύσπνοια (δυσκολία στην αναπνοή) και πιθανώς πνευμονία, που χρειάζεται νοσηλεία σε νοσοκομείο. Τα άτομα, που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου (π.χ.

ηλικιωμένοι, καρδιοπαθείς, άτομα με σακχαρώδη διαβήτη, ηπατοπάθειες ή πνευμονοπάθειες), είναι πιθανότερο να εμφανίσουν σοβαρή νόσο.

Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων επί των λεωφορείων και στους σταθμούς

Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για την ανίχνευση περιστατικών επί των λεωφορείων

- Οι φορείς εκμετάλλευσης λεωφορείων θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με την επιδημία του COVID-19. Επιπλέον, οι φορείς εκμετάλλευσης λεωφορείων πρέπει να παρέχουν κατάρτιση και καθοδήγηση στο προσωπικό τους για την αναγνώριση των σημείων και συμπτωμάτων της οξείας αναπνευστικής λοίμωξης (ARI): πυρετός και ξαφνική εμφάνιση αναπνευστικής λοίμωξης με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα συμπτώματα: δύσπνοια ή βήχα.
- Το προσωπικό θα πρέπει να εκπαιδεύεται σχετικά με τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται όταν ένας ταξιδιώτης στο λεωφορείο εμφανίζει σημεία και συμπτώματα συμβατά με οξεία αναπνευστική λοίμωξη, για την παροχή βοήθειας και για σωστή επιλογή και χρήση των ΜΑΠ.
- Το προσωπικό σε κάθε λεωφορείο πρέπει να είναι υπεύθυνο να αναγνωρίζει τα συμπτώματα, να παρέχει βοήθεια και να ενημερώνει την αρμόδια αρχή στο σταθμό αποβίβασης του ασθενούς επιβάτη.
- Πληροφορίες σχετικά με τα συμπτώματα, τα μέτρα πρόληψης και τι πρέπει να κάνει κανείς όταν έχει τα συμπτώματα, πρέπει να εμφανίζονται σε μεγάλους κόμβους σταθμών.

Πώς μπορούμε να μειώσουμε τον κίνδυνο εισαγωγής ατόμων με συμπτώματα σε λεωφορείο;

- Πριν το ταξίδι ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επιβατών και προσωπικού για τα συμπτώματα της λοίμωξης από τον νέο κορωνοϊό COVID-19 και τα μέτρα πρόληψης.
- Πριν την επιβίβαση παροχή πληροφορίας σχετικά με τα συμπτώματα της λοίμωξης και τα μέτρα πρόληψης σε επιβάτες και προσωπικό π.χ. με ενημερωτικά φυλλάδια, προβολή ενημερωτικών σποτ, ηχητικών μηνυμάτων κλπ.
- Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού συνεχής ενημέρωση σε επιβάτες και μέλη πληρώματος για τα συμπτώματα της λοίμωξης, μέτρα πρόληψης και ενέργειες (αναφορά σε μέλος του προσωπικού) σε περίπτωση που εμφανίσουν συμπτώματα.

Ποια είναι τα γενικά μέτρα πρόληψης μετάδοσης του COVID-19;

- Πρώτη γραμμή άμυνας είναι η προσεκτική **υγιεινή των χεριών**. Συνιστάται συχνό πλύσιμο των χεριών με σαπούνι και νερό για τουλάχιστον 20 δευτερόλεπτα. Αν τα χέρια δεν είναι εμφανώς λερωμένα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί εναλλακτικά αλκοολούχο διάλυμα (πχ οινόπνευμα 70°C). Η χρήση γαντιών δεν υποκαθιστά το πλύσιμο των χεριών.
- Τα χέρια πρέπει να πλένονται: α) Μετά από κάθε άμεση επαφή με ασθενή ή σωματικά υγρά ασθενή (πχ σάλια), β) μετά από επαφή με αντικείμενα που έχουν έρθει σε επαφή με αναπνευστικές ή εκκρίσεις ασθενή (π.χ. χαρτομάντηλα).
- Σχολαστική τήρηση των **μέτρων υγιεινής** όπως: α) κάλυψη του στόματος και της μύτης με χαρτομάντηλο κατά το βήχα ή φτέρνισμα, β) αποφυγή επαφής των χεριών με στόμα, μύτη ή μάτια για πρόληψη διασποράς μικροβίων.
- **Αποφυγή επαφής** με ασθενείς που έχουν συμπτώματα του αναπνευστικού.
- Η σταθερή χρήση απλής χειρουργικής μάσκας κατά τη διάρκεια του ταξιδιού δεν συνιστάται, όταν δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποιος επιβάτης νοσεί.

Πώς ορίζεται η στενή επαφή (υψηλός κίνδυνος έκθεσης) με κρούσμα COVID-19 (βλ. <https://eody.gov.gr/neos-koronoios-sars-cov-2>);

Σύμφωνα με τον ΕΟΔΥ, στενές επαφές είναι:

- Ένα άτομο που ζει στην ίδια οικία με περιστατικό COVID-19
- Ένα άτομο που είχε άμεση σωματική επαφή με περιστατικό COVID-19 (π.χ. χειραψία)
- Ένα άτομο που είχε μη προστατευμένη άμεση επαφή με μολυσματικές εκκρίσεις περιστατικού COVID-19 (π.χ. να δέχθηκε βήχα, να άγγιξε χρησιμοποιημένα χαρτομάντιλα με γυμνά χέρια)
- Ένα άτομο που είχε επαφή πρόσωπο με πρόσωπο με περιστατικό COVID-19 σε απόσταση μικρότερη των 2 μέτρων ή για περισσότερο από 15 λεπτά
- Ένα άτομο που παρέμεινε σε κλειστό περιβάλλον (π.χ. αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα συσκέψεων, αίθουσα αναμονής νοσοκομείου, κλπ.) με περιστατικό COVID-19 σε απόσταση μικρότερη των 2 μέτρων ή για περισσότερο από 15 λεπτά
- Ένας επαγγελματίας υγείας ή άλλο άτομο που παρέχει άμεση φροντίδα σε περιστατικό COVID-19, ή εργαζόμενοι σε εργαστήρια που χειρίζονται κλινικά δείγματα από περιστατικά COVID-19 χωρίς την χρήση ή επί αστοχίας των συνιστώμενων Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) ή

- ο Συνταξιδιώτης στο ίδιο αεροσκάφος ο οποίος καθόταν σε απόσταση δύο θέσεων (προς οποιαδήποτε κατεύθυνση) από περιστατικό COVID-19, άτομα που ταξίδευαν μαζί ή άτομα που παρέχουν φροντίδα και μέλη πληρώματος που εξυπηρέτησαν το συγκεκριμένο τμήμα του αεροσκάφους όπου καθόταν το περιστατικό (αν η σοβαρότητα των συμπτωμάτων ή η κίνηση του περιστατικού υποδηλώνουν εκτεταμένη έκθεση, οι επιβάτες που κάθονται στο ίδιο τμήμα ή όλοι οι επιβάτες του αεροσκάφους μπορούν να θεωρηθούν στενές επαφές)

Το προσωπικό στο λεωφορείο θα πρέπει να εκπαιδεύεται να αναγνωρίζει τα συμπτώματα του COVID-19 και να ενημερώσει την αρμόδια αρχή στον τερματικό σταθμό ή στο σταθμό αποβίβασης του ασθενούς ταξιδιώτη σχετικά με την παρουσία ύποπτου περιστατικού στο λεωφορείο, όπως περιγράφεται.

Άλλες στρατηγικές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε σταθμούς λεωφορείων για να αποφευχθεί ο συγχρωτισμός των ταξιδιωτών στους σταθμούς και στα λεωφορεία όπως ενθάρρυνση της κράτησης θέσης μέσω διαδικτύου από ταξιδιώτες.

Διαχείριση ύποπτου κρούσματος από το νέο κορωνοϊό (SARS-COV-2)

Εάν ένας επιβάτης ή εργαζόμενος πληροί τα κριτήρια του ορισμού κρούσματος για λοίμωξη COVID-19 (βλ. <https://eody.gov.gr/neos-koronoios-sars-cov-2/>) εφαρμόζονται τα παρακάτω:

Διαχωρισμός

Όλοι οι επιβάτες πρέπει να ενημερωθούν ότι οφείλουν α) σε περίπτωση που ασθενήσουν, να το αναφέρουν αμέσως και β) αν έχουν έρθει σε στενή επαφή με το ύποπτο κρούσμα. Ο φορέας εκμετάλλευσης του λεωφορείου θα πρέπει να ακολουθεί τις συνήθεις διαδικασίες για τους ταξιδιώτες που παρουσιάζουν αναπνευστικά συμπτώματα. Με βάση τα τρέχοντα στοιχεία για τον COVID-19 και τις συμβουλές για την διαχείριση ύποπτου περιστατικού σε άλλο μέσο μεταφοράς (π.χ. αεροσκάφος), συνιστάται αν ένας ταξιδιώτης αναπτύξει συμπτώματα οξείας αναπνευστικής λοίμωξης, να ελαχιστοποιηθεί η επαφή μεταξύ επιβατών και του προσωπικού με τον ασθενή. Αν είναι δυνατό, πρέπει να απομακρυνθεί από τους υπόλοιπους (2 μέτρα ή 6 πόδια ιδανικά).

Η χρήση ιατρικής μάσκας συνιστάται, αν είναι διαθέσιμη και ανεκτή από τον ασθενή ταξιδιώτη. Αν η ιατρική μάσκα δεν είναι διαθέσιμη ή δεν είναι ανεκτή, θα πρέπει να ζητηθεί από τον ασθενή ταξιδιώτη να καλύπτει το στόμα και τη μύτη του με χαρτομάντιλα όταν βήχει ή φτερνίζεται. Στους ασθενείς ταξιδιώτες θα πρέπει να παρέχονται σακούλες βιολογικού κινδύνου ή ασφαλείς

πλαστικές σακούλες για την ασφαλή απόρριψη των μολυσματικών αποβλήτων (π.χ. χρησιμοποιημένες ιατρικές μάσκες και χαρτομάντιλα).

Αναφορά ύποπτου περιστατικού και αποβίβαση

Ο φορέας εκμετάλλευσης λεωφορείων θα πρέπει να ενημερώσει την αρμόδια αρχή στο σταθμό άφιξης για κάθε ύποπτο περιστατικό COVID-19 που εντοπίζεται στο λεωφορείο.

- Η αποβίβαση και η μεταφορά ασθενούς ταξιδιώτη σε ιατρική μονάδα θα αποφασίζεται κατά περίπτωση.
- Συνιστάται ο ασθενής ταξιδιώτης να φορά ιατρική μάσκα και να περιμένει στον σταθμό σε χώρο προσωρινής απομόνωσης μέχρι να μεταφερθεί στην ιατρική μονάδα.
- Εάν τέτοιος χώρος δεν είναι διαθέσιμος, τότε ο ασθενής ταξιδιώτης θα πρέπει να περιμένει σε ένα μέρος στο σταθμό ξεχωριστά από τους υπόλοιπους (2 μέτρα). Αυτό θα αποφασιστεί από την αρμόδια αρχή βάσει αξιολόγησης κινδύνου και διαθέσιμων δυνατοτήτων.

Καθαρισμός, απολύμανση και διαχείριση αποβλήτων

Η περιβαλλοντική παραμονή του SARS-CoV-2 είναι επί του παρόντος άγνωστη. Ο SARS-CoV μπορεί να επιβιώσει στο περιβάλλον για μερικές μέρες. Ο MERS-CoV μπορεί να επιβιώσει >48 ώρες στους 20°C, 40% σχετική υγρασία συγκρίσιμο με ένα εσωτερικό περιβάλλον, σε πλαστικές και μεταλλικές επιφάνειες.

- Αν ένα επιβεβαιωμένο περιστατικό COVID-19 έχει ταξιδέψει με λεωφορείο, το λεωφορείο θα πρέπει να καθαριστεί και αποστειρωθεί σύμφωνα με την προσωρινή οδηγία για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό μη ιατρικών εγκαταστάσεων που έχουν εκτεθεί σε SARS-CoV-2, η οποία μπορεί να βρεθεί: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/interim-guidance-environmental-cleaning-non-healthcare-facilities-exposed-2019>
- Τα μολυσματικά απόβλητα (π.χ. χρησιμοποιούμενες ιατρικές μάσκες και χαρτομάντιλα) θα πρέπει να τοποθετούνται σε σακούλες βιολογικού κινδύνου και να απορρίπτονται με ασφάλεια ως μολυσματικά απόβλητα σύμφωνα με τους κανόνες για τη διαχείριση των μολυσματικών αποβλήτων.

Προμήθειες και εξοπλισμός

Επαρκείς προμήθειες ΜΑΠ πρέπει να υπάρχουν στο λεωφορείο που συμπεριλαμβάνουν:

- Ιατρική μάσκα ή μάσκες υψηλής αναπνευστικής προστασίας (FFP2/FFP3)
- Γάντια μίας χρήσης

- Προμήθειες για την υγιεινή χεριών (π.χ. σαπούνι και αλκοολούχο διάλυμα τουλάχιστον 60% αιθανόλη για τρίψιμο των χεριών)
- Χαρτομάντιλα
- Σακούλα βιολογικού κινδύνου ή ασφαλείς πλαστικές σακούλες για ασφαλή απόρριψη μολυσματικών αποβλήτων

Τονίζεται ότι, καθώς η επιδημία εξελίσσεται, οι οδηγίες ενδέχεται να τροποποιηθούν.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση, απευθυνθείτε στον ΕΟΔΥ στα τηλέφωνα 210 5212054, ειδικό τετραψήφιο αριθμό 1135 (όλο το 24ωρο)

Βιβλιογραφία

1. EU HEALTHY GATEWAYS JOINT ACTION PREPAREDNESS AND ACTION AT POINTS OF ENTRY (PORTS, AIRPORTS, GROUND CROSSINGS) Preliminary advice for preparedness and response to cases of COVID-19 at ground crossings (buses and bus stations) in the European Union (EU)/ European Economic Area (EEA) Member States (MS) στο <https://www.healthygateways.eu/Novel-coronavirus> [17/3/2020]
2. European Centre for Disease Prevention and Control στο <https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china> [17/3/2020]